

HØGSKOLEN STORD/HAUGESUND

VURDERINGSINNLEVERING

Emnekode: LU1-PEL415

Emnenavn: Pedagogikk og elevkunnskap

Vurderingsform: Bacheloroppgave

Kandidatnr: Iselin Sørensen

Leveringsfrist: 24.5.2012

Ordinær eksamen eller kontinuasjon: Ordinær

Veiledere: Andreas Christiansen og Kirsti Frugård

Høgskolen HSH avdeling for kultur og lærerutdanning

Gutter og jenter i skolen.

En bacheloroppgave i pedagogikk og
elevkunnskap.

Iselin Økland Sørensen

Våren 2012

Innhold

1. Sammendrag.....	3
2. Innledning.....	4
3. Teorikapittelet.....	5
3.1 Gutter og jenter i skolen.....	5
3.2 Lærere og kjønn i skolen.....	6
4. Læring og motivasjon.....	8
4.1 Kjønnforskjeller i læring.....	8
4.2 Undervisningsmetoder og læreplaner.....	8
4.3 Matematikk og kjønn.....	10
4.4 Motivasjon.....	11
5. Metode.....	12
5.1 Valg av metode.....	12
5.2 Kvantitativ spørreundersøkelse.....	12
5.3 Datainnsamling.....	13
5.4 Gyldighet og pålitelighet.....	13
6. Presentasjon av data.....	15
6.1 Utvalget.....	15
6.2 Resultater.....	15
6.3 Resultat innen matematikk.....	20
7. Drøfting.....	21
7.1 Lærere er kvinner.....	21
7.2 Likeverdige undervisningsmetoder.....	21
7.3 Holdninger og handlinger.....	22
7.4 Gutter og geometri.....	23
7.5 Fører lik undervisning til likeverdig opplæring?.....	24
8. Konklusjon.....	25
Litteraturliste:.....	26
Vedlegg I.....	28
Vedlegg II.....	35

1. Sammendrag

Denne bacheloroppgaven i pedagogikk og elevkunnskap tar for seg guttene og jentene på skolen, fordi det ser ut til at jentene gjør det bedre enn guttene i dagens skole.

Problemområdet for oppgaven er kjønnsforskjellene i skolen og likeverdig opplæring i forhold til dette, ved å se på om opplæringen til elevene er tilpasset begge kjønn.

Problemstillingen ble derfor: Fører lik undervisning for gutter og jenter, til en likeverdig opplæring? Dette har jeg svart på ved å presentere teori og forskning rundt om gutter og jenter lærer generelt forskjellig, og om kjønnene favoriserer like eller ulike undervisningsmetoder for å oppnå læring, og funnet ut at det er generelle forskjeller på hvordan gutter og jenter lærer best. Det viser seg også at gutter trivdes bedre med undervisningsmetodene før L-97 kom til skolen, da M-84 fokuserte i større grad på en likeverdig opplæring, og motivasjonsforskning viser også at kjønnene motiveres av skolearbeidet av forskjellige årsaker. Oppgaven har også en fordypning i matematikkfaget, med emnet geometri for å se klarere på kjønnsforskjeller mellom kjønnene her, og man ser at gutter er biologisk flinkere i geometri, og gjorde det bedre enn jentene før L-97, men etter denne læreplanen ble innført har jenter fått bedre prestasjoner i matematikk enn gutter. For å finne svar på problemstillingen har jeg også gjennomført en kvantitativ spørreundersøkelse blant 15 lærere for å finne mer ut av problemområdet, og funnet ut at lærere er usikre på om gutter og jenter lærer forskjellig, men bruker hyppigst undervisningsmetoder der jenter har en klarere fordel av enn gutter. Utvalget mitt fra spørreundersøkelsen er for lite til at jeg kan generalisere, og til å si at oppgaven er helt pålitelig, men jeg har i drøftingen hvor jeg drar inn datamaterialet og teorien vært så tro så jeg kan mot resultatene fra undersøkelsen. I drøftingen fant jeg ut at lærere vet for lite om dette temaet, men at det er lurt at flere lærere får informasjon om denne type forskning på kjønn og læring, fordi undersøkelsen min viser at de lærerne som mener at gutter og jenter lærer forskjellig, også forandrer metoden sin når det skal tilnærme seg elevene, og tilpasser seg til om det er gutt eller jente. Som svar på problemstillingen min, konkluderer jeg ut i fra forskning, undersøkelsen og drøftingen av dette, at lik undervisning blant gutter og jenter, ikke nødvendigvis fører til likeverdig opplæring, fordi gutter og jenter lærer, motiveres og tilpasser seg skolen forskjellig.

2. Innledning

Dagens forskning (Bredesen, 2004). viser at det er jenter som vinner i utdanningssamfunnet. Jentene er bedre enn guttene i alle fag i grunnskolen bortsett fra kroppsøving, og 60 % av de som tar høyere utdanning er jenter. Dette viser at politikken som ble iverksatt på 1980-tallet, for å øke mulighetene i skolen til jentene, har virket. Dette er positivt for jentene i skolen, selv om de fremdeles velger tradisjonelle kvinneyrker og ikke alltid får de stillingene som de skulle fått i forhold til deres kompetanse. Det er ikke jentene i skolen denne bacheloroppgaven skal ta for seg, men den andre siden av «medaljen». Guttene skårer vesentlig dårligere enn jenter på skolen, og gutter utgjør også 90 % av volds og kriminalitetsstatistikken, og er ofte dem som ikke fungerer i utdanningssystemet og dropper ut av videregående (Bredesen, 2004). Det ser ut til at gutter ikke klarer seg så godt, eller har de samme mulighetene på skolen som jenter har. Er det på tide at lærere, skole og kunnskapsdepartementet må vurdere om de er noe som må gjøres for å bedre guttenes situasjon i skolen?

Jeg har en hypotese om at svaret er ja på dette spørsmålet, og vil med denne bacheloroppgaven finne mer ut om dette problemområdet. Problemstillingen min har jeg hentet ut i fra den generelle delen av læreplanverket for kunnskapsløftet (heretter benevnt som LK06) som jeg begynner med å presentere i teorikapittelet, og Jensvoll (2011) sin mastergradsoppgave som er en analyse av læreplaner, sett i fra guttene sin side, hvor hun bruker betegnelse lik undervisning og likeverdig undervisning. Lik undervisning betyr i dette tilfellet, at alle får like oppgaver og oppmerksomhet fra læreren, og blir en motsetning til tilpasset opplæring og likeverdig undervisning (Jensvoll, 2011). En likeverdig opplæring er på mange måter lik en tilpasset opplæring, og blir definert som en opplæring som ikke er lik, men en opplæring som tar hensyn til at elevene er ulike. Opplæringen skal også gi alle like gode muligheter til å utvikle seg i fagene, uansett forutsetninger, fordi elever er ulike og har derfor ulike læreforutsetninger (Kunnskapsdepartementet, u.å). Problemstillingen min for å belyse dette problemområdet rundt gutter og jenter i skolen blir da: Fører lik undervisning for gutter og jenter, til en likeverdig opplæring? Jeg har en hypotese om at svaret er nei, fordi jeg har i forkant av arbeidet med denne oppgaven lest forskning rundt kjønn og læring, og mener det er generelle forskjeller mellom kjønnene, som gjør at de opplever opplæringen på forskjellige måter.

Teorikapittelet mitt tar for seg teori og forskning rundt kjønnsforskjellene i opplæringen, og hvordan læreplanene har fokusert på lik undervisning og likeverdig opplæring, og sett på hvilke undervisningsmetoder jenter og gutter favoriserer for å bedre kunne si noe om kjønn i skolen og likeverdig opplæring i drøftingen min. I teorien har jeg også et eget kapittel for matematikk, der jeg ser på disse elementene spesielt i dette faget, og kapittelet avsluttes med motivasjonsforskning med fokus på indre og ytre motivasjon, og om kjønnene motiveres forskjellig.

Metodekapittelet mitt innledes med at jeg beskriver hvilken metode jeg har valgt for å belyse problemstillingen min, før jeg presenterer teori om den kvantitative spørreundersøkelsen som jeg har valgt. Kapittelet går så over til å skissere hvordan selve datainnsamlingen foregikk, og avsluttes med at jeg vurderer gyldigheten og påliteligheten av resultatet fra spørreundersøkelsen. Etter dette kapittelet presenterer resultatet, og begynner med å fortelle om utvalget, og presenterer resultat fra læring og undervisningsmetoder, og resultatene som har et matematiskpreg over seg blir presentert til slutt for seg selv.

I drøftingsdelen vurderer jeg kort mannsfraværet i skolen, før jeg drar teori og resultatet fra undersøkelsen i sammen for å drøfte om lærerne bruker mest undervisningsmetoder som jenter nytter godt av, eller om de bruker metoder som favoriserer gutter. Etter dette skriver jeg litt om hvordan holdninger og handlinger påvirker hverandre, før jeg drøfter det matematiske resultatet fra undersøkelsen ut i fra teorien jeg tidligere har presentert. Drøftingen avsluttes med at jeg drøfter problemstillingen, før jeg presenterer en konklusjon for oppgaven.

3. Teorikapittelet

3.1 Gutter og jenter i skolen

I LK06 (Utdanningsdirektoratet, 2006) under overskriften « Tilpasset opplæring og likeverdige muligheter» finner vi dette sitatet:

I opplæringen skal mangfoldet i elevenes bakgrunn, forutsetninger, interesser og talenter møtes med et mangfold av utfordringer. Uavhengig av kjønn, alder, sosial, geografisk, kulturell eller språklig bakgrunn skal alle elever ha like gode muligheter til å utvikle seg gjennom arbeidet med fagene i et inkluderende læringsmiljø (LK06 s.34).

Elevene i grunnopplæringen har rett på en tilpasset og likeverdig opplæring, uavhengig av kjønn og sosialbakgrunn. LK06 og Læreplanverket fra 1997 (heretter L97) ble det påpekt at både innholdet,

organiseringen og læremåter skulle sikre både gutter og jenters læring like godt (Nordahl, 2007). Det har nå vist seg gjennom dokumentering over lang tid, at jentene gjør det bemerkelsesverdig bedre enn guttene på skolen. Dette kommer blant annet til uttrykk når man ser at jentene som går ut av grunnskolen har høyere karakter enn guttene i alle fag, bortsett fra gym (Statistisk sentralbyrå, 2011). Samtidig ser man at 70 % av elevene som mottar spesialundervisning er gutter (Fyllingen, 2000), og 3,5 % av disse guttene har fått definisjonen «alvorlige problemer», i motsetning til de 0,5 % jentene som mottar spesialundervisning som får den samme definisjonen (Ødegaardshaugen, 2000). Det er derfor høyst nødvendig å se på om grunnskoleopplæringen klarer å gi gutter og jenter like gode muligheter i skolen til å utvikle seg i fagene, slik det står i LK06, ved å se på om lik undervisning for kjønnene, gir en likeverdig opplæring. Løvbakk (Sandnes, 2010) peker på at forskning viser at kjønn har mindre å si for karakterforskjeller, enn etnisiteten og den sosiale bakgrunnen til elevene. Samtidig viser Haug (2004) sin evaluering av reform 97 at jentene presterte en halv karakter i gjennomsnittet bedre enn guttene, og jenter dominerer den øvre delen av karakterskalaen og gutter den nedre. De neste kapitlene i denne oppgaven vil derfor belyse dette problemet, og se på om både gutter og jenter får en likeverdig undervisning, her med fokus på guttene. For å finne ut av dette må man se på rammene rundt skolehverdagen til guttene og jentene, og hvordan kjønnene må forholde seg til sin egen opplæring, lærerne og sin utvikling i fagene som i hovedsak foregår i undervisningen. Teori om undervisningsmetoder, læreplaner og om kjønn lærer forskjellig vil så bli presentert. Jeg skal så bruke matematikkfaget, og se om gutter og jenter har de samme forutsetningene her, og kan ha en lik undervisning, eller om de lærer matematikk generelt forskjellig slik at man må fokusere på en likeverdig opplæring. Tilslutt kommer det forskning om motivasjon, fordi hvordan man blir motivert har mye å si for elevens opplæring, og det er en forskjell mellom kjønnene her.

3.2 Lærere og kjønn i skolen

For å se om skolen gir utfordringer som passer alle de enkelte elevene, og gir like gode muligheter for dem til å utvikle seg i fagene, uansett hvilket kjønn det har, så må vi se på om skolen og lærerne, klarer å legge til rette for læring uansett om man er gutt eller jente. Statistisk sentralbyrå (2011) viser at jenter gjør det generelt bedre på skolen enn gutter, og gutter får mer spesialundervisning enn jenter. Bredesen (2004) peker på at denne forskjellen i prestasjonene til kjønnene kan skyldes at skolen er dårlig tilpasset gutters behov. Han skriver at flere forskere har påpekt at skolen belønner dem som kan sitte stille, er teoretisk dyktige, klarer å reprodusere lærestoffet og er tilpasningsdyktige. Dette kan generelt bli et problem for gutter, da de ofte er mer praktisk orienterte, dårligere til å tilpasse seg andre, og til å sitte stille

lenge av gangen. Derfor sier mange lærere (Nordahl, 2007) at verdiene og interessene til guttene blir nedprioritert i skolen. Hvis man ser på skolen som institusjon i et historisk perspektiv, ser man at den er blitt kritisert først for å være lite tilpasset arbeiderbarna, så jentebarna og nå barn som har en annen etnisitet og guttene. Men det skal sies at selv om mange gutter kunne ha nytte av en mer motorisk og praktisk undervisning, så er det også gutter som ikke trenger det. Bredesen (2004) peker på at grunnskolen har en overvekt av kvinner, og vurderer om dette mannsfraværet kan ha noe å si for at gutter presterer ulikt på skolen. Jenter har et enormt utvalg av kvinner som kan være forbilder, og gutter har ikke alltid denne fordelene. Nordahl (2007) mener allikevel at den store overvekten av kvinner i skolen klarer å balansere, og ha like gode relasjoner til både gutter og jenter. Dette er viktig for at elevene skal få et godt læringsutbytte og trivsel på skolen. Forskning (Nordahl, 2007) viser at kjønnsforskjellene her er veldig små, bortsett fra at jenter har en større relasjon til lærerne sine, enn det gutter har.

Klasseromsstudier (Bakken, 2008) har bidratt med mer kunnskap om hvordan kjønn er relevant for dette samspillet mellom lærer og elever. Studiene viser at gutter får mer oppmerksomhet fra læreren enn det jenter gjør, men det viser ikke at lærerne er diskriminerende, men skyldes ofte at læreren gir negativ respons til oppførsel, som de registrerer som læringshemmende.

Forskningsrapporten til Bakken (2008) konkluderer med at skolen skaper kjønnsforskjeller i skolepresentasjonene, men kjønnsforskjellen synes å være konsistente på tvers av nasjon, skoler og over tid. Disse sammenhengene er uansett hvordan undervisningen blir organisert, og hvilken skolepolitikk som føres. Skolen bidrar bare til å reprodusere kjønnsforskjellene som allerede er i klasserommet. Rapporten viser også at forskjeller som er relatert til elevenes sosiale klassebakgrunn har mye større betydning for læring, enn det kjønn har. Størrelsen på forskjellen i prestasjonene til kjønnene, er også veldig avhengig av hvilke ferdigheter som måles, og den største forskjellen er lesekompetansen til jenter og gutter, mens det er mye mindre forskjeller i deres matematiske kompetanse. Denne forskningsrapporten konkluderte med at det ikke er skolen og lærerens feil at det er store kjønnsforskjeller i prestasjonene til elevene. Selv om lærerne ikke spiller en avgjørende faktor når det gjelder å skape forskjellene, så kan lærerne og skolen allikevel gi et viktig bidrag i å redusere forskjellene, slik at alle elever kan få en likeverdig undervisning uansett kjønn.

4. Læring og motivasjon

Er det nok og bare å se på om skolen og lærerne klarer å legge til rette for at begge kjønn skal ha like muligheter for å utvikle seg i fagene? Vi må inn i opplæringen, å se på om gutter og jenter opplever læring og motivasjon på samme måte, eller om det er kjønnsforskjeller, som man som lærer må være klar over, når man skal legge til rette for likeverdig opplæring for begge kjønn. Dette kapittelet vil derfor først ta for seg forskning rundt læring og kjønn, og om kjønn favoriserer en spesiell undervisningsmetode, eller ikke. Deretter skal jeg se på matematikkfaget i lys av kjønnsforskjeller og læring, og hvordan det tradisjonelt har vært og er nå. Videre vil jeg så gå over til å se litt på om det er en forskjell i hva gutter og jenter interesserer seg for i skolen, og hva de motiveres av.

4.1 Kjønnsforskjeller i læring.

Forskning viser at yngre barn lærer klart best ved å bruke den taktile siden ved seg selv, ved å berøre noe og være i bevegelse. Mange av elevene er ikke visuelt sterke før 3.trinn, og auditiv sterke før 6.trinn. Det som er interessant med denne forskningen, er at den viser at mange av guttene i videregående ofte hverken er visuell eller auditiv sterke. Dette er fordi jenter ofte modnes raskere enn gutter, og kan tolkes dertil at gutter har mer behov for å bruke den taktile siden, og være i fysisk aktivitet når de lærer (Roberts, 2004). Dette kan bety at gutter har i en lengre periode enn jenter behov for å bruke kroppen mer i undervisningssituasjoner for å oppnå læring, ved å ta og kjenne på noe konkret, arbeide med teorien på en praktisk måte og være i bevegelse. Dette er noe man bør bruke i opplæringssituasjoner, for at gutter kan få være mer i fysisk aktivitet når de lærer.

Oppgaver som krever rene faktabaserte kunnskaper, gir veldig små kjønnsforskjeller i presentasjonene til elevene, men jenter behersker bedre det å løse oppgaver som krever aktiv bruk av språklige ferdigheter, som refleksjon og fortolkning (Bakken, 2008). Dette med jenter og språklige ferdigheter, kommer vi tilbake til i kapittelet om matematikk.

4.2 Undervisningsmetoder og læreplaner

Det er videre vesentlig for problemstillingen min, å undersøke om ulike undervisningsmetoder kan øke kjønnsforskjeller, og på den måten bidra til at gutter får dårligere forutsetninger til å utvikle seg i fagene sine. Forskning fra 1996, viser at gutter var mer positive til undervisningsmetodene lærerne brukte, og skolen som helhet enn det jenter var. Dette kan bety at arbeidsformene i undervisningen var mer tilpasset gutter enn jenter på

denne tiden. Viss dette er riktig, betyr det at undervisningsmetodene ikke favoriserte jentene, men de fikk likevel gjennomsnittlig bedre resultat enn gutter (Bakken, 2008). Dette var før læreplanen fra 1997 ble gjeldende, og Jensvoll (2011) har i sin masteroppgave dokumentanalyser de fire nyeste læreplanene, og funnet ut at de tar i stadig mindre grad hensyn til gutters interesse, motivasjon og læring. Alle de nyere læreplanene fremmer likestilling, men studien hennes viser en dreining fra å ha et fokus på likeverdig undervisning i læreplanene mønsterplanen av 1974 (heretter M-74) og mønsterplanen av 1987 (heretter M-87), til at læreplanene fokuserer på lik undervisning i L97 og LK06. M-87 la vekt på at ulikhet i undervisningen, kunne fremme likeverdighet mellom kjønnene, og L-97 fremmet likestilling, men fokuserte på at alle måtte få de samme oppgavene og oppmerksomheten. Denne utviklingen peker også videre på at læreplanene prioriterer kunnskaper og ferdigheter som jenter behersker bedre, og finner mer motiverende enn gutter. Som et økende press på mer språk og språklige ferdigheter, og det har også kommet inn mer kunst og kultur, men på bekostning av skapende virksomhet, nyttig kunnskap og interesse valg. Utviklingen har også ført til mer fleksible organiseringsmåter, og mindre av struktur og forutsigbarhet som forskning viser at gutter trenger (Jensvoll, 2011).

Det finnes ellers lite forskning på hvordan ulike undervisningsmetoder og pedagogiske metoder virker inn på kjønnsforskjeller i prestasjoner. Men gutter har som skrevet mer å vinne på et strukturert og stramt undervisningsopplegg, slik at rollen deres som «klovn» eller «kjekkas» ikke så lett får komme til uttrykk. I en klasse hvor elevene er overlatt til å ta ansvar for sin egen læring, kan elevene få uttrykt sine antiskoleholdninger, og det er som oftest gutter som møter skolen med en slik innstilling (Bakken, 2008). Som tidligere nevnt så skårer jenter bedre enn gutter når det kommer til å løse oppgaver som krever aktiv bruk av språklige ferdigheter som refleksjon og fortolkning, men oppgaver som krever faktabaserte kunnskaper er ellers veldig små mellom kjønnene. (Bakken, 2008) Også Peder Haug (2004) har gått inn og evaluert L-97, og sett på oppgavene elevene har fått, og funnet ut at mange av temaene har størst relevans for jenter. De samme forskerne mener også at tekstene man finner i skolen er laget på en måte som favoriserer jentene. Man kan også lese ut fra denne evalueringen at jentene trives best på skolen. Hvorvidt selve undervisningsmetodene og opplegget bidrar til å premiere jentene er usikkert, fordi den enkelte skole og lærer får en stor frihet til å velge dette selv av LK-06. Likevel har lærere antydnet at de er individualiserte undervisningsmetoder som blir mest brukt i dagens skole, og dette fører ofte til at gutter kommer dårligere ut enn jenter, fordi gutter viser en gjennomsnittlig dårligere evne til å arbeide på egen hånd med

skolearbeidet sitt (Bakken, 2008) Evalueringen til Haug (2004) viste også at guttene var «den store taperen» da L-97 ble innført.

4.3 Matematikk og kjønn

I følge en undersøkelse som ble gjennomført i 2006 (Nordahl, 2007), finner man ut at jenter gjør det bedre i norsk karaktermessig enn gutter, med så mye som over en halv karakter i snitt. I faget matematikk som guttene har tradisjonelt gjort det bra i, er karakter forskjellen mellom kjønnene i 2006 0,19 i forskjell til de 0,56 i norsk. I begge fag gjør jenter det best, men dette står som en motpol til det Terje Manger skrev i sin doktorgrad om kjønnsforskjeller i matematikk i 1997, der han konkluderte med at gutter var bedre i matematikk enn jenter. Avhandlingen hans viste at gutter hadde i gjennomsnitt høyere testprestasjoner enn jenter i matematikk. De er bedre i oppgaver som handler om brøk, tallforståelse, måling, leseregning og geometri. Og blant de 10 % beste elevene som ble testet i matematikk, var omtrent dobbelt av dem gutter (Manger, 1997). En karakteranalyse av skoleåret 2010/2011 slår fast at jenter gjør det bedre enn gutter på skolen i alle fag, bortsett fra kroppsøving, men det er minst forskjell mellom kjønnene i matematikkfaget (Utdanningsdirektoratet, 2011) Det har med andre ord skjedd en utvikling, hvor jenter er blitt bedre i matematikk og/eller gutter gjør det dårligere i dette faget.

Derimot viser forskning på hjernen at gutter er biologisk flinkere i matematikk enn jenter, og her skal vi se nærmere på geometri. Den amerikanske nevrologen Richard Haier (2004) har skannet hjernen til 48 menn og kvinner, og funnet ut at kjønnene er like intelligente, men at kjønnene har hver sine fortrinn. Kvinner er i gjennomsnitt flinkere til å uttrykke seg både muntlig og skriftlig, men også forstå ordenes betydning og sammenheng. De har også bedre hukommelse enn menn, og flinkere til å bruke hørselen. Dette forklarer den store forskjellen mellom jenter og gutters prestasjon i norskfaget. Menn har også en rekke fordeler, som at de er flinkere til å løse matematiske problemer og har en bedre romlig sans enn kvinner, og klarer lettere å oppfatte detaljer og bevegelser med synet som kvinner ikke er i stand til. I følge dette, så skulle jenter gjøre det bedre i norskfaget, noe vi ser klare tendenser av. Og gutter skal gjøre det bedre i matematikk, og kanskje spesielt i romforståelse, men slik er det ikke i dag. Som tidligere nemt så var gutter derimot i 1996, flinkere i matematikk enn jenter. Det har med andre ord skjedd en forandring i skolen som gjør at gutter ikke får vist hva de klarer å prestere i matematikkfaget, da forskning tilsier at de skal prestere bedre enn jenter i gjennomsnittet, men ikke gjør det. Det blir derfor aktuelt å trekke frem Jensvoll (2011) igjen, fordi forskjellen mellom 1996 og dagens skole, er at det er blitt tatt i bruk to nye læreplaner

som fokuserer på lik undervisning, og favoriserer verdiene og interessene til jentene i skolen. Og de to læreplanene før 1997 fokuserte på likeverdig undervisning, og gutter gjorde det bedre i matematikk.

4.4 Motivasjon

Det er mange forhold i undervisningen som skal være på plass for at det skal være læring for alle uansett kjønn, sosial bakgrunn og etnisitet. Motivasjon er et sentral forhold for hvordan elevene presterer på skolen. Elever som over lang tid arbeider mindre med skolearbeid enn de andre elevene, får en dårligere utvikling i fagene. Det blir derfor relevant å se på om gutter og jenter motiveres av det samme, eller om man må motivere dem forskjellig for at de skal få like muligheter til å utvikle seg i fagene på skolen. Motivasjon er noe som kan betraktes som en form av drivkraft man har, når man er i en aktivitet og holder den ved like og man ønsker å holde på med denne aktiviteten, for det er noe vi har lyst til. Elever som er motiverte fortsetter i aktiviteten selv om de ikke trenger det, og trives med det. I motivasjonspsykologien opererer man med begrepene ytre og indre motivasjon, der den ytre motivasjonen handler om aktivitetens ytre verdier, som belønninger. Indre motivasjon handler om interessen for selve aktiviteten (Manger, 2012). Det er en forskjell på gutters og jenters motivasjon, viss man spør lærere. De mener at gutter viser mindre arbeidsinnsats, og har lavere motivasjon enn jenter på skolen, og gjør ikke skolearbeidet i et så stort omfang, som jenter gjør. Dette viser en kjønnsforskjell, og denne forskjellen kan bidra til at gutter gjør det dårligere på skolen. Motivasjonsforskning (Nordahl, 2007). viser at jenter blir motivert av tilknytningen de har til andre og støtten de får av dem, tilpasning og konformitet. Gutter motiveres mer av status og kontroll som er knyttet opp til posisjoner og autonomi. Videre ser det ut til at jenter har en større indre motivasjon, og vilje til å passe inn og forbedre sine ferdigheter. Dette gjør at de tilpasser seg skolen bedre enn det gutter gjør, som har mer behov for en ytre struktur og ytre motivasjon. Det ser også ut til at gutter blir mer motivert av konkurranser, og har et sterkt ønske om å vise at de er best. Dette kan bidra til at de i lettere grad enn jenter, også blir motivert av frykten for å mislykkes. Og det kan bli til at de unngår å prøve for å beskytte seg selv, og skylder på andre ting når de ikke mestrer noe. Noen gutter gjør derfor ikke skolearbeidet, trer inn i klovneroller og sikter for lavt eller høyt i arbeidet sitt. Ut fra alt dette, ser det ut som at organiseringen til dagens skole, passer best til jenters motiver for skolearbeidet (Nordahl, 2007). Tidligere nevnte jeg at jenter har enn større relasjon til lærerne sine, enn det gutter har. Og det kan derfor også tenkes at jenter motiveres i større grad enn

gutter, av å gjøre læreren sin «fornøyd» for å bevare sin gode relasjon, som i form av at jentene ønsker at læreren skal tro godt om dem.

5. Metode

5.1 Valg av metode

I dette kapitlet blir metoden for forskningen på problemområdet til oppgaven presentert, og innleder med å begrunne valget av metoden, for så å skissere hvordan datainnsamlingen foregikk. Det er naturlig å se valget av metode som et spørsmål om hvilken metode som egner seg best til å kaste lys over problemstillingen, og det blir derfor et strategisk valg. Både den kvalitative og kvantitative metoden har som mål å forstå samfunnet vi lever i på en bedre måte (Holme & Solvang, 1996). For å finne ut om gutter og jenter får en likeverdig undervisning i skolen, har jeg valgt å gjennomføre en kvantitativ spørreundersøkelse blant lærere i barneskolen. Dette ble valgt fordi jeg ville måle holdninger og erfaringer til flere lærere rundt dette temaet, enn det jeg har muligheten til i en kvalitativ metode. En får på den måten mer systematiske data, og kan tolke datamaterialet gjennom analyse av statistikk. Jeg har hatt en deduktiv tilnærming til undersøkelsen, fordi jeg har en hypotese og brukte denne som en hjelp til å formulere spørsmål til målgruppen (Postholm & Jacobsen, 2011).

Hypotesen min formulerte jeg i innledningen min, og går kort sagt ut på at jenter har mer å tjene på den opplæringen man har i skolen i dag. Jeg kunne ha valgt en kvalitativ metode, eller hatt elever i barneskolen som målgruppe i stedet, men ville fått mindre statistikk og ikke fått målt erfaringene til lærerne, men derimot fått sett på hvordan elevene selv opplever dette temaet.

5.2 Kvantitativ spørreundersøkelse

Grovt sett kan vi si at innenfor kvantitativ metode blir data og tall omformet til mengdestørrelser, og ut fra dette gjennomfører man statistiske analyser. I motsetning til den kvalitative metoden der det er forståelsen til forskeren og tolkningen av informasjonen som ligger til grunn for en konklusjon. Den kvantitative metoden har sin styrke i det at den omfavner ofte flere og er mer strukturert. Den kvantitative spørreundersøkelsen standardiserer ofte opplegget på den måten at alle undersøkelsesenheter, blir stilt de samme spørsmålene og svarene (Holme & Solvang, 1996). Om undersøkelsen omfavner mange, har den også den fordel om man behersker statistikk at man kan analysere større undersøkelsesenheter, og finne det generelle blant forskjellige grupper, som alder eller yrkesgrupper. Dette er kanskje

den største styrken til den kvantitative metoden, men den har også sine svakheter. Slike spørreundersøkelser er avhengige av gode spørsmål og kan bli misforstått av målgruppen, de gir heller ingen rom for synspunkter som avviker fra det forskeren spør om, men som kan være like interessant for undersøkelsen. En kan derfor med fordel kombinere kvalitative og kvantitative elementer innenfor samme undersøkelse, og man får da en type metodekombinasjon (Postholm & Jacobsen, 2011). Derfor har jeg valgt å stille et åpent spørsmål, og lage rom til kommentarer for noen av spørsmålene i en ellers kvantitativ spørreundersøkelse, for å kunne få nytte av de sterke sidene av begge metodene.

5.3 Datainnsamling

Målgruppen for denne forskningen ble: lærere som underviser på barneskolen, fra 3 forskjellige kommuner. De lærerne som svarer på denne spørreundersøkelsen (Vedlegg I), svarer av egen fri vilje og representerer som sagt 3 kommuner og 3 barneskoler. Rektorene ved de 3 barneskolene som ble med i spørreundersøkelsen, fikk tilsendt et informasjonsskriv med en forespørsel om tillatelse til å undersøke blant lærerne på den aktuelle skolen (Vedlegg II). Dette fikk de på mail, og noen ringte jeg på telefonen om det ikke kom noe svar. Det er ikke bare de 3 barneskolene som har fått forespørsel om å bli med på denne undersøkelsen, men også 3 barneskoler fra en fjerde kommune takket nei til å være med, på grunn av at lærerne på skolen måtte fokusere på sine primære oppgaver. Rektorene på skolene som er med i undersøkelsen, fikk spørreskjemaene i en mappe fra meg, som de videre delte ut til lærerne sine. Når de var ferdig utfylt kom jeg personlig og hentet dem igjen hos rektor, men selv om jeg hadde formidlet at jeg ønsket å få alle skjemaene tilbake igjen, selv om de ikke var ferdig utfylt, så var dette vanskelig å organisere for rektorene. Skjemaet jeg delte ut hadde til sammen 19 spørsmål, med en varierende form for spørsmål og oppgaver til målgruppen. Spørreundersøkelsen har som sagt først og fremst et kvantitativt preg over seg, og dette ønsket jeg for som tidligere nemt å få klare tall og på den måten kunne se klare tendenser, og lage statistikk. Den bærer også et kvalitativt preg over seg, fordi jeg ønsket at målgruppen skulle få en mulighet til å kommentere spørsmålene.

5.4 Gyldighet og pålitelighet.

Er denne metoden, datainnsamlingen og tolkningen av den gyldig på den måten at jeg har dekning i dataen for å gjøre de tolkningene jeg gjør? Og hvor pålitelig er resultatene fra datainnsamlingen, er det feil eller mangler som er knyttet til selve datainnsamlingen? Dette skal jeg klargjøre før jeg skal presentere resultatet av datainnsamlingen og drøftingen av den.

Gyldighet eller validitet går grovt ut på om man har dekning av tolkninger man har gjort av funn og resultater, og man skiller ofte mellom en indre og ytre gyldighet. Der den indre gyldigheten går kort ut på om man kan si at noe henger sammen som årsak og virkning, og dette kaller man kausale. Her er det ofte vanskelig å oppdage falske sammenhenger, man må derfor reflektere kritisk over de samvariasjonene man finner. Den ytre gyldigheten går kort på om man kan generalisere funn til en gruppe, som ikke er blitt forsket på. Om funnet er godt forankret i teori og tidligere forskning, vil man ha bedre belegg for å generalisere en gruppe (Holme & Solvang, 1996).

Man kan ikke generalisere med et så lite utvalg som jeg har i undersøkelsen min, derfor har jeg valgt å gjengi resultatet fra spørreundersøkelser i antall, og ikke prosent. Da jeg mener at prosent vil gi falsk statistikk, med at den fort kan virke generaliserende i en slik framstilling. Teori og forskning viser også at man ikke kan generalisere denne gruppen, og tro den gjelder for alle lærere som underviser på barneskolen, fordi erfaringene deres ikke er forankret i den teori og forskning som jeg har presentert. Mange lærere valgte og ikke å svare på det åpne spørsmålet, 5 av de 15 svarte, og tilbakemeldingen var at de synes oppgaven ble så stor når de måtte tenke ut et undervisningsopplegg, og skrive det i tillegg. Jeg kunne derfor med fordel gjort spørreundersøkelsen kortere, særlig fordi jeg ikke har brukt alle spørsmålene i resultatet og drøftingen. Kort sagt vil jeg si at gyldigheten av undersøkelsen er lav på grunn av at man ikke kan generalisere med en liten gruppe, men at jeg har prøvd å få med så mange som mulig og kunne fått dette om undersøkelsen var kortere.

Pålitelighet går grovt ut på om man kan stole på at forskeren har gjort et godt arbeid i undersøkelsen sin. Dette går ut på om man har tatt snarveier i arbeidet sitt, og slurvet. Man kan ikke garantere 100 % pålitelighet, forskeren må derfor reflektere over hvilke problemer som kan være knyttet opp til forskningen (Holme & Solvang, 1996).

For å få en pålitelig oppgave har jeg gjort et grundig arbeid med undersøkelsene, før og etter de er blitt svart på. Jeg har prøvd å stille gode og velformulerte spørsmål til målgruppen, og tolket resultatet uten å ta noen snarveier. I drøftingen har jeg prøvd å være så ærlig så mulig mot teori og resultatet, og ikke prøvd å hente mer ut fra materialet enn nødvendig, men dette kan jeg likevel ikke garantere 100 %. Problemer som kan være knyttet opp til denne forskningen, er at kjønn og likestilling kan være et sårt tema for mange lærere, og at lærere kan svare ut i fra det de tror er «rett svar» og blir blind av dette og ikke ser sine egne

erfaringer og holdninger til dette temaet. I presentasjonen av datamaterialet har jeg ikke med en evaluering av alle spørsmål, da ikke alle var relevante for problemstillingen min.

6. Presentasjon av data

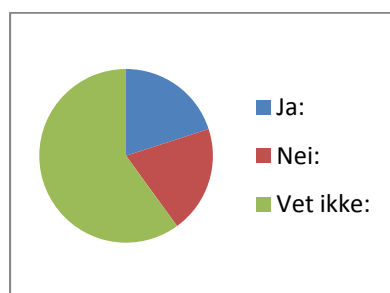
6.1 Utvalget

Resultatet mitt er hentet fra 15 lærere fra 3 skoler, fra 3 forskjellige kommuner. De fleste informantene er mellom 40 og 59, men det er også 2 representanter som er yngre og en som er eldre. De har alle utenom en matematikdidaktikk som en del av lærerutdanningen sin, og 11 av de 15 har over 9 års erfaring som lærer i skolen. Noe som kan være relevant for resultatet er at fra dette utvalget av lærere fra barneskolen, var de bare en mann.

6.2 Resultater

Og på spørsmålet om de synes at skolen deres har for lite mannlige lærere, så svarer 12 av 15 ja. De 3 som svarer nei er fra samme skole, og 2 av dem var mellom 20 og 29 år gammel og hadde 2 år eller mindre år med erfaring som lærer i skolen. De er også bare disse to fra utvalget som er så unge med så lite erfaring, så det er en tendens til at de yngre, eller at denne skolen har en annen holdning til dette spørsmålet enn de andre lærerne.

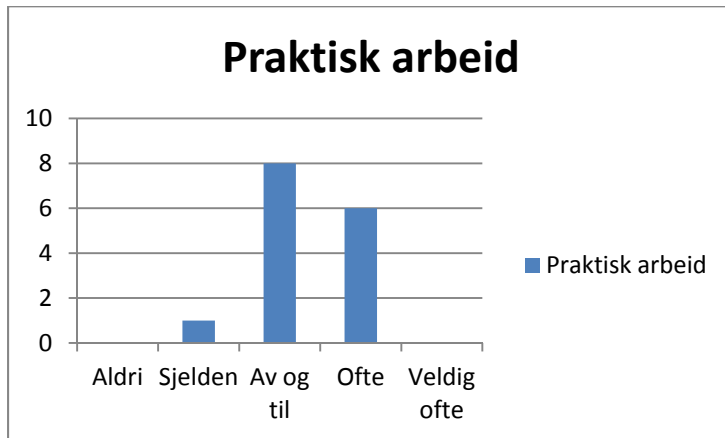
Et sentralt spørsmål i undersøkelsen min var spørsmålet om lærerne mente at gutter og jenter lærer generelt på forskjellige måter. Her svarte like mange ja, som de som svarte nei, men det som er overraskende med dette resultatet er hvor mange som svarte vet ikke: 11 av 15.

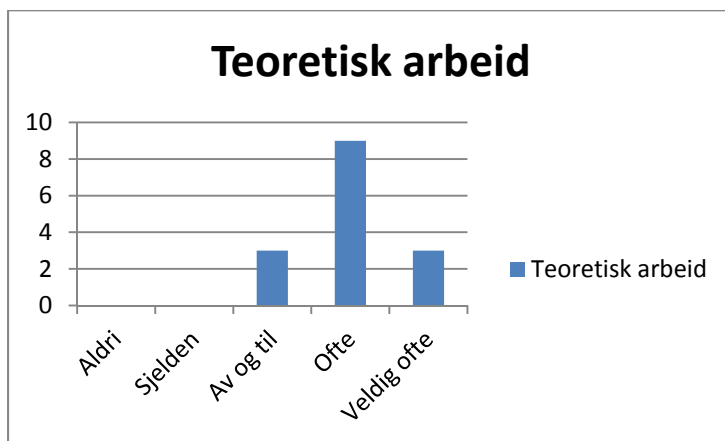
Figur 1: Lærer gutter og jenter generelt på forskjellige måter?

Det blå feltet viser de 3 som mente at gutter og jenter lærer generelt på ulike måter. Disse 3 lærerne var eldre, der to av dem var mellom 50 og 59 og de skisserte videre hvilke undervisningsmetoder hvert kjønn lærte best av: De mente at jenter lærer generelt bedre av teoretisk arbeid, og 2 av de 3 mente at jenter lærer bedre av stille lesing og skriving enn det

gutter gjør. Gutter lærer generelt bedre av lek og praktisk arbeid, og gjennom stasjonsarbeid er det ingen eller liten forskjell. Det blir derfor interessant å se videre på hvilke undervisningsmetoder lærerne bruker oftest og minst i undervisningen sin.

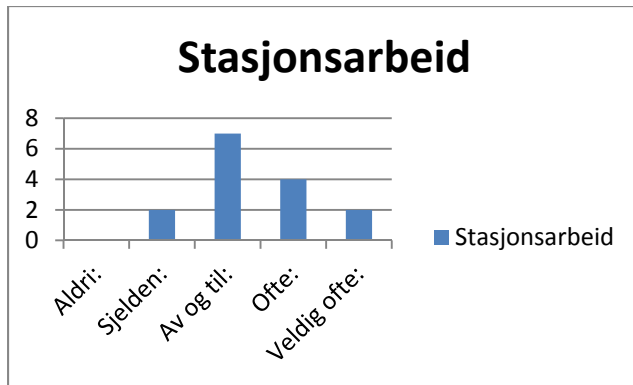

Figur 2: Praktisk arbeid i undervisningen.

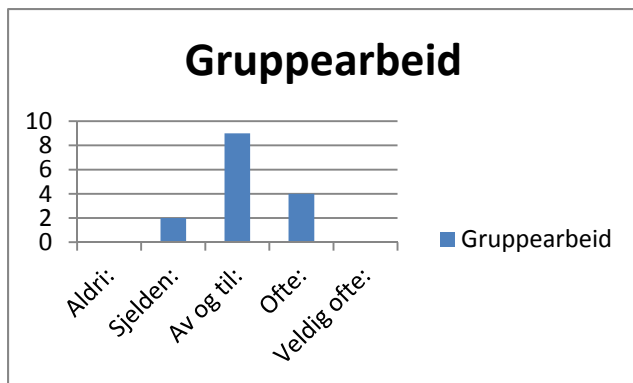

Figur 3: Teoretisk arbeid i undervisningen.

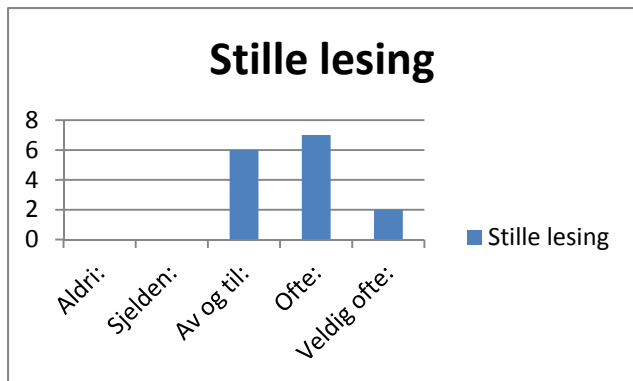
I denne undersøkelsen kan man se en klar tendens til at det blir generelt oftere brukt teoretisk arbeid, enn praktisk arbeid. Videre kan man se på tilsvarende resultat på stasjonsarbeid der det skulle være lite forskjell mellom kjønnene, stille lesing og skriving som de mente favoriserte jenter og lek som favoriserte gutter:

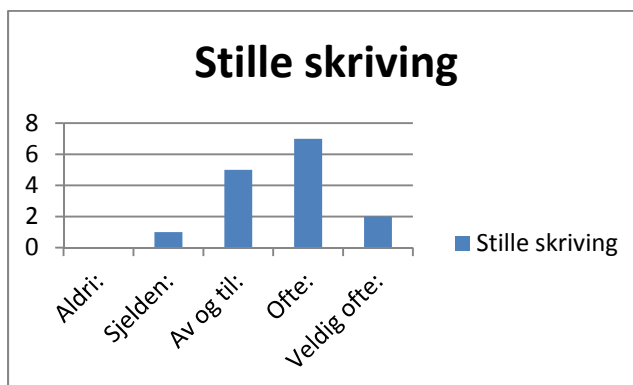
Figur 4: Stasjonsarbeid i undervisningen

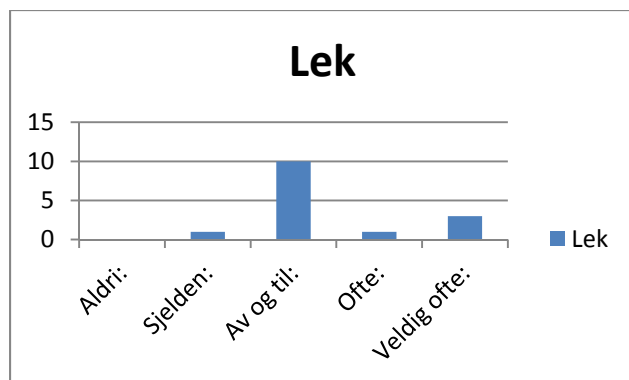
Figur 5: Gruppearbeid i undervisningen

Figur 6: Stille lesing i undervisningen.

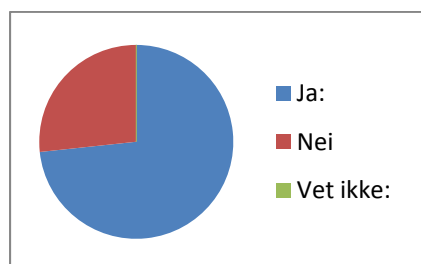
Figur 7: Stille skrivning i undervisningen.

Figur 8: Bruk av lek i undervisningen.

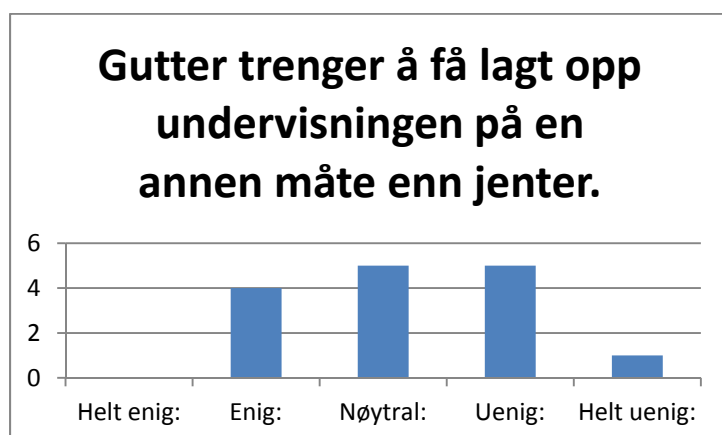
Vi ser i denne framstillingen at det er en tendens til at stille skriving og lesing blir oftere brukt enn stasjonsarbeid, gruppearbeid og lek, selv om også disse blir generelt brukt ofte eller av og til. Vi ser også en klar tendens til at de individualiserte undervisningsmetodene, som stille skriving og lesing, blir hyppigere brukt enn de som krever mer samarbeid.

Senere i undersøkelsen målte jeg mer holdningene til lærerne, og spurte deriblant derfor om de synes begge kjønn har like forutsetninger til å gjøre det bra på skolen. Her var det ingen som svarte «vet ikke», mesteparten svarte ja:

Figur 9: Har begge kjønn like forutsetninger for å gjøre det bra på skolen?

Et viktig spørsmål for å belyse problemstillingen min, var om lærerne syntes at gutter har behov for å få lagt opp undervisningen sin på en annen måte enn jenter.

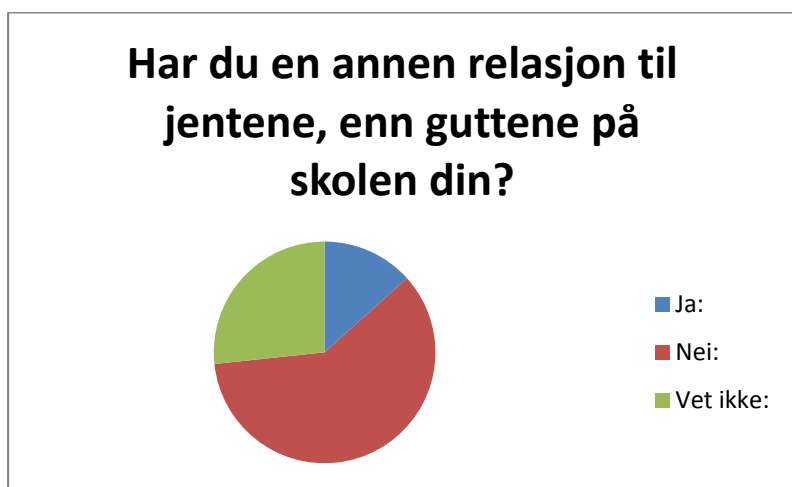
Figur 10: Gutter og jenter, og undervisning

Man ser at 1/3 er nøytral, eller uenig i påstanden, men lærerne heller mer i mot å være uenige enn enige dette utsagnet.

Videre svarte lærerne på to spørsmål, så gikk mer på handlingene deres. Det første var om de brukte andre metoder for å tilnærme seg gutter, enn jenter, og det andre var om de har en annen relasjon til jentene, enn guttene på skolen deres.

Figur 11: Bruker du andre metoder?

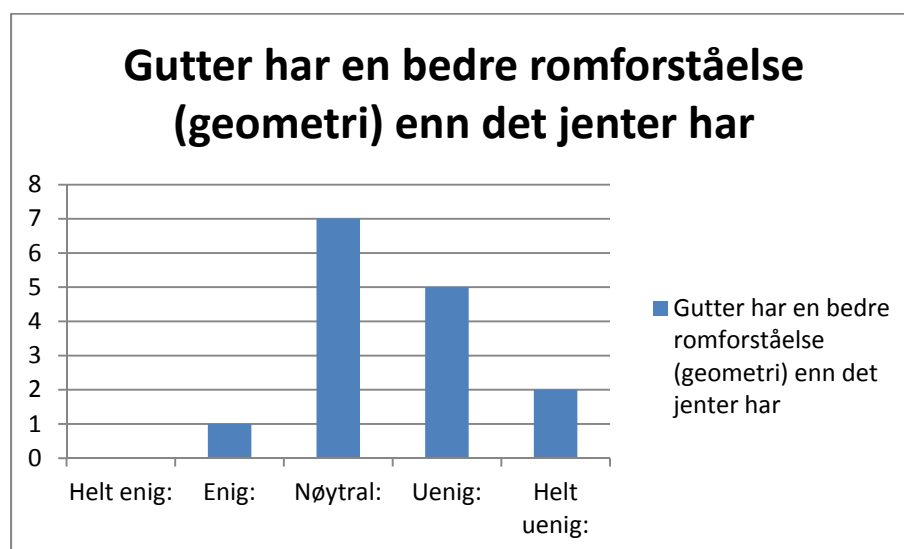
Figur 12: Har du en annen relasjon?

Flere svarer ja til at de bruker andre metoder til å tilnærme seg gutter, enn om de har en annen relasjon til jentene. En av lærerne poengterer at kjønnene har ulike interesser, og man må derfor møte de hvor de er, på deres «barnehalvdel». Flere er usikker på om de har en annen relasjon, enn hvilken metode de bruker til å tilnærme seg elevene, og de som svarer ja på relasjonsspørsmålet er de samme 2 som svarer ja på tilnæringsmetoden sin. Hvor den ene av de 3 andre svarer nei, og de 2 resterende svarer vet ikke.

Videre vil jeg se resultatene i sammen mellom de som beskriver holdning, og de som beskriver handlingene til lærerne. For her finner vi sammenhenger, og jeg begynner å vise disse ved å se på hvem som var enig i påstanden om at: Gutter trenger å få lagt opp undervisningen på en annen måte enn jenter. Det var de som brukte en annen metode for å tilnærme seg gutter og jenter som var enige i denne påstanden, bortsett fra en som stilte seg nøytral til dette utsagnet, disse lærerne svarer ja, eller vet ikke på om gutter og jenter lærer generelt forskjellig. Og 3 av de 5 lærerne svarer nei på om, begge kjønn har like forutsetninger for å gjøre det bra på skolen. Disse lærerne er mellom 40 og 59, med en overvekt fra 50 til 59 år. Og de viser at holdningene deres, samsvarer med handlingene deres.

6.3 Resultat innen matematikk

Alle utenom en fra utvalget, hadde matematikkdiraktikk som en del av utdanningen sin, og det kom også resultat ut i fra datamaterialet som var innenfor matematikkfaget, og dette blir derfor presentert for seg selv. En påstand måler holdningene til lærerne innenfor geometrien, og om det hadde erfart en forskjell mellom gutter og jenter på dette feltet: «Gutter har en bedre romforståelse (geometri) enn det jenter har.» Resultatet ble at de var mange som stilte seg nøytral til dette utsagnet, og de fleste var i en eller annen grad uenig i påstanden, mens bare en var enig:

Figur 13: Romforståelse.

Den som var enig i dette utsagnet var også enig i at gutter og jenter lærer generelt på forskjellige måter, og at gutter trenger å få lagt opp undervisningen sin på en annen måte enn jenter. Personen bruker også andre metoder for å tilnærme seg gutter, enn jenter.

Det kvalitative spørsmålet i undersøkelsen var det 5 av 15 som hadde svart på, og handler om hvordan de ville lagt opp undervisningen i geometri om de bare hadde gutter, ved å ta utgangspunkt i et kompetansemål som jeg gav dem. Den samme personen som svarte enig på

påstanden over, skilte seg ut med at hun ville bruke et annet opplegg om hun bare hadde gutter, i motsetning til bare jenter i klassen. De 4 resterende svarer at de ville brukt det samme opplegget for begge kjønn, der en av dem ville brukt tavleundervisning med diskusjon og de 3 andre ville tenkt mer konkret og gjerne vært ute. Personen som skilte seg ut, ville også hatt en praktisk tilnærming med uteskole, der guttene skulle undersøke geometrien rundt seg. Og etterpå for å bearbeide stoffet, skisserer personen at guttene kunne få bruke både spel og lek, og rollen til læreren i motsetning til at de bare hadde vært jenter der, var at læreren måtte være mer en «coach» (trener), enn tilrettelegger.

7. Drøfting

7.1 Lærere er kvinner

Av alle lærerne i undersøkelsen var det bare en mann, og de fleste av disse lærerne syntes skolen har for få mannlige lærere. Om dette er representativt utvalg, ved at man bare har en mann i fra et utvalg av 15 lærere som underviser på barnetrinnet, så er dette en forklaring på at så mange viser en holdning til at det er for få mannlige lærere på skolen sin. Det er derimot ingen forklaring på hvorfor de yngre, som er fra samme skole er uenige i dette, men det skisserte den ene læreren et svar på til meg, for hun mente at kjønn hos læreren spiller ingen rolle, bare han eller hun er dugende i arbeidet sitt. Dette er sant, men Bredesen (2004) vurderer som nemt om mannsfraværet av lærere i skolen, kan ha noe å si for at gutter og jenter presterer ulikt på skolen, da jenter har en større fordel i at de har mange kvinner «å ta etter». En kan kanskje oppnå en større likeverdig opplæring mellom kjønnene, om man får en mindre overvekt av kvinner i skolen.

7.2 Likeverdige undervisningsmetoder

I undersøkelsen har jeg fokusert på hvilke undervisningsmetoder lærerne brukte, og de 3 som svarte at gutter og jenter lærer generelt forskjellig, har som sagt også svart på hvilke undervisningsmetoder de ulike kjønnene har best nytte av. I teoridelen ble det presentert teori om undervisningsmetoder, som viste at det er trolig individualiserte og varierte undervisningsmetoder som blir mest brukt i dagens skole. Og det er ofte derfor gutter kommer dårligere ut enn jenter, fordi gutter har en dårligere evne til å arbeide på egenhånd, og tjener også på å ha mer struktur, enn det varierte undervisningsmetoder ofte gir (Bakken, 2008).

Lærerne fra undersøkelsen viste en klar tendens til at de brukte mer individualiserte undervisningsmetoder, som i form av stille lesing og skriving, og er derfor i samsvar med forskningen som er tidligere blitt presentert. Undersøkelsen viser også at det blir hyppigere brukt teoretisk arbeid, enn praktisk arbeid. Og teorien viser her at om elevene får rene faktabaserte oppgaver, så får man små kjønnsforskjeller, men jenter er bedre til å løse oppgaver som krever refleksjon og fortolkning, noe teoretisk arbeid ofte har. Gutter har mer å vinne på å få lære gjennom å være i bevegelse, og ta og føle på noe konkret som praktisk arbeid gir (Bakken, 2008) Motivasjonsforskningen viser at gutter blir i større grad motivert av å bruke kroppen, og lære gjennom konkurranser, noe praktiske undervisningsmetoder kan gi elevene (Manger, 2012). Lærerne viste også at de varierer undervisningsmetodene sine hyppig, da de svarer oftest at de bruker en undervisningsmetode av og til, eller ofte. Dette stemmer med teorien, som sier at varierte undervisningsmetoder blir brukt i skolen, men gutter drar som nemt bedre nytte av en tydelig struktur i undervisningen sin. Teorien viser også at guttene var mer positive til undervisningsmetodene i 1996 (Bakken, 2008). Og undervisningsmetodene som kom med L-97 favoriserte jenter sine interesser, motivasjon og verdier (Jensvoll, 2011) (Haug, 2004) (Manger, 2012).

De 3 lærerne som mente at gutter og jenter lærer generelt forskjellig, skisserte hvilke undervisningsmetoder de mente at de to kjønnene lærte mest av, var ganske samsvarte med teorien, og undersøkelsen med bakgrunn av denne skisseringen og lærerne sine svar om hvor ofte de bruker en undervisningsmetode, viser at lærerne bruker oftere undervisningsmetoder som favoriserer jentene, og noe sjeldnere de som favoriserer begge kjønn og gutter. Selv om de bruker alle disse undervisningsmetodene som er nemt i resultatet, relativt ofte, eller av og til. Dette viser at lærerne har et forbedringspotensial for å bruke mer undervisningsmetoder som gir en likeverdig opplæring for gutter, med andre ord mer praktisk arbeid. Lærerne mente at de var ingen, eller liten forskjell mellom kjønnene når de kom til metoder som krevde samarbeid.

7.3 Holdninger og handlinger

Resultatet fra undersøkelsen viste også hvordan svarene til lærerne hang sammen med hvilke holdninger de hadde til gutter og jenter i skolen, og om de var bevisste på hvilke handlinger de gjorde i form av hvilke metoder de brukte for å tilnærme seg elevene. Det viser at lærere som har holdninger til at det er generelle forskjeller mellom kjønn, bruker andre metoder for å tilnærme seg gutter, enn jenter. De lærerne som ikke gjør dette er generelt litt yngre, og har andre holdninger til kjønn i skolen. Dette viser med andre ord at holdningene til lærerne om

dette temaet, har stor betydning for hvordan de tilrettelegger undervisningen for å få en likeverdig opplæring for begge kjønn. En av lærerne som generelt ikke har holdninger til at det er generelle forskjeller mellom kjønn, poengterer at alle elever har rett på tilpasset opplæring og dette har ikke noe med kjønn å gjøre. Og dette er helt rett, men forskning viser at gutter og jenter lærer og motiveres generelt forskjellig, og som nemt så tilpasser jenter seg bedre skolen, mye på grunn av at de har en større indre motivasjon og nytter godt av undervisningsmetodene som blir brukt, mens gutter tjener mer på en ytre motivasjon og struktur (Manger, 2012). Gutter trenger derfor sin likeverdige opplæring for å få lære på sin måte, og tilpasset og likeverdig opplæring kan man derfor bruke når man tenker på kjønnsforskjeller i elevmangfoldet sitt.

7.4 Gutter og geometri

Når det kommer til matematikk, med dybde i geometri så viste teorien oss at gutter og menn har en genetisk fordel i det å forstå matematikk og geometri, på samme måte som jenter og kvinner har andre fordeler som språkligsans som kan være viktigere i norskfaget. Likevel så stiller lærerne fra utvalget mitt seg nøytral, eller uenig i påstanden om at gutter har en bedre romforståelse (geometri) enn jenter, bortsett fra en. Det kan hende man hadde fått et annet svar fra et utvalg av lærere i høyere klassetrinn enn 1-7 trinn som var mer lik det forskningen sier. Eller lærerne kan være usikker på hva som menes med romforståelse eller geometri, men man burde kunne disse begrepene når man har matematikdidaktikk som en del av utdanningen sin. Og dette hadde alle uten om en, men det kan også tyde på at guttene ikke får vist lærene sine, og seg selv hvilken romlig sans og forståelse for geometri de har. Dette kan bygges under med at gutter var bedre i matematikk enn jenter i 1996 også når det gjaldt geometri, (Manger, 1997), men at jenter har nå blitt bedre. Man kan undre seg over om skolen ikke klarer å ivareta interessene til guttene, for at de skal få et bedre resultat senere i skolen. Kunnskapsdepartementet (Bakken, 2008) har undersøkt om skolen skaper kjønnsforskjeller, og rapporten konkluderte som sagt med at kjønnsforskjellene var allerede i klasserommet, men det ser ut i fra forskningen av læreplaner og matematiske ferdigheter hos kjønnene, at det har skjedd en forandring fra 1996, og til dagens skole. Og denne har trolig noe med L-97, som Peder Haug (2004) pekte på i evalueringen, som viste at guttene var de største taperne av læreplanen. Dette vil si at de mer individualiserte og varierte arbeidsformene som kom med L-97, har rammet guttene i en negativ retning, og er noe vi ser her i matematikkpresentasjonene fra 1996 til i dag.

Skal man lage et likeverdig undervisningsopplegg for gutter når man skal presentere geometri i matematikkundervisningen, er både teorien og lærerne enige om at det er viktig at guttene får det presentert, og behandlet konkret. Gutter tjener på å få være i bevegelse og å bruke den taktile og kinetiske delen av kroppen sin i arbeidet med geometrien, men også i annen undervisning. De fleste fra undersøkelsen skisserte at de ville hatt undervisningen ute å bruke for eksempel uteskole, og dette blir støttet opp mot at de får bevege seg og bruke de sansbare og romlige erfaringene sine, som gutter nytter fordel av. En av lærerne fra undersøkelsen pekte på at læreren hadde en viktig rolle som «coach» ovenfor guttene, og jentene trenger mer en tilrettelegger, og teorien viser at guttene trenger en lærer som har en tydelig struktur i klasserommet (Bakken, 2008).

7.5 Fører lik undervisning til likeverdig opplæring?

Teori og forskning (Haier, 2005), (Bakken, 2008), (Bredesen, 2004) viser at gutter og jenter lærer generelt forskjellig, og har forskjellige fordeler i læringsprosessen sin. Jenter har for eksempel bedre språklige ferdigheter, som er en viktig ferdighet i mange deler av opplæringen, og særlig da i norskfaget. Dette forklarer hvorfor kjønnsforskjellen mellom prestasjonene er størst her. Gutter har på den andre siden matematiske ferdigheter og en romlig sans, som kan gi fordeler i matematikkfaget og geometri. Forskning (Manger, 1997) viser at i 1996 gjorde gutter det bedre i matematikk enn jenter, men slik er det ikke nå. Dette kan være fordi L-97 tredd i kraft etter denne forskningen, som har i større grad fokusert på lik undervisning og favoriserte oppgaver og metoder der jenter har en fordel. Gutter gjorde det bedre i matematikk, når læreplanene fokuserte på en likeverdig opplæring. Vi ser også at i 1996 så trivdes gutter bedre med undervisningsmetodene i skolen (Bakken, 2008) når læreplanen M-87 som fokuserte på likeverdig opplæring enda var gjeldene, men dette var før læreplanene som fokuserte mer på lik undervisning kom inn i skolen (Jensvoll, 2011). Siden forskning viser at det er generelle forskjeller mellom hvordan kjønnene lærer, og hvordan prestasjonene til guttene i matematikk har forandret seg i en negativ retning etter en læreplan som favoriserer «jentemetoder» har tredd i kraft (Haug, 2004). Og hvordan jenter er blitt bedre i alle fag, etter læreplanene som fokuserer i større grad på lik undervisning har trådt er blitt gjeldene, i motsetning til de som fokuserer på en likeverdig opplæring. Så vil jeg påstå med dette i bunn, at lik undervisning for gutter og jenter, ikke nødvendigvis fører til en likeverdig opplæring. Gutter har andre behov enn jenter, og det ser ut som at jenter har en rekke fordeler i dagens skole, som ikke gutter nytter like godt av.

Dette må lærerne være klar over i sin egen praksis i skolen, og oppgaven min kan derfor ha en pedagogisk nytte på dette området, på den måten at den viser at det kan se ut til at lærere er lite klar over disse kjønnsforskjellene i læring som forskning viser. Da undersøkelsen min viser at utvalget mitt av lærere fra barneskolen, ikke vet eller er usikker på om gutter og jenter lærer generelt forskjellig. Resultatene fra undersøkelsen viser også at noen ganger henger ikke teori og erfaringene til lærerne fra utvalget sammen, men dette kan være fordi utvalget mitt ikke er bredt nok og derfor ikke pålitelig nok, eller at lærerne ikke fokuserer på dette at det kan være generelle forskjeller mellom kjønnene. Lærerne er kanskje ikke nok informerte om dette, eller vil verne om likestillingen mellom kjønnene. Et stort fokus på likestilling i opplæringen mellom kjønnene, kan i verste fall føre til gutter og jenter ikke får de samme mulighetene til å utvikle seg i fagene, og de får kanskje ikke de samme mulighetene til dette, før alle behandles ulikt. Dette er tilpasset opplæring og likeverdig undervisning. Viss lærerne ikke er nok informerte rundt dette området, så gir undersøkelsen også en pedagogisk nytte i at den viser at man burde spre mer informasjon om forskning på kjønn i skolesammenhenger, og kanskje som en liten del av lærerutdanningen burde man fokusere på at kjønn lærer generelt forskjellig, og hvor viktig det er at alle får en likeverdig undervisning, uansett hvilken sosialrang, etnisitet eller kjønn man måtte ha. For undersøkelsen min viser at de lærerne som viser holdninger til at gutter og jenter lærer generelt forskjellig, forandrer også metodene sine i møte med elevene sine, om det er en gutt eller om det er en jente læreren samhandler med.

8. Konklusjon

I denne oppgaven har jeg svart på problemstillingen min ved å presentere teori og forskning rundt om gutter og jenter lærer generelt forskjellig, og om de favoriserer ulike eller like undervisningsmetoder, og sett dette i forhold til læreplaner, matematikkfaget og motivasjonsforskning. Jeg har også foretatt en kvantitativ spørreundersøkelse blant 15 lærere for å høre hva de synes om dette problemområdet, og funnet ut at de er usikre på om gutter og jenter lærer generelt forskjellig. Dette viser at lærere må bli mer informerte rundt dette temaet.

Tilpasset opplæring har vært et stort fokus i skolen, noe som er bra for elev mangfoldet, fordi alle er forskjellige og lærer derfor på forskjellige måter. Med denne oppgaven har jeg også vist at det er generelle forskjeller mellom hvordan kjønn lærer, tilpasser og motiveres av skolen, og at man må øke på trykket med tilpasset og likeverdig opplæring her, ved å bruke forskning rundt hvordan kjønn lærer i undervisningen sin, slik at både gutter og jenter kan få en likeverdig opplæring til deres eget potensiale. Svaret på om lik undervisning fører til

likeverdig opplæring blant gutter og jenter, konkluderer jeg etter arbeidet med denne oppgaven må være, nei. Dette er fordi forskning viser at gutter og jenter lærer generelt forskjellig, og lærerne fra undersøkelsen viser at de er usikre eller ikke vet noe om dette.

Litteraturliste:

Bakken, A. (2008). *Er det skolens skyld?: en kunnskapsoversikt om skolens bidrag til kjønnsforskjeller i skolepresentasjoner* (NOVA rapport 4/2008). Oslo: Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring.

Bredesen, O. (2004). *Nye gutter og jenter – en ny pedagogikk?* Cappelen: Oslo.

Fylling, I. (2000). *Kjønnsforskjeller i spesialundervisning*. Hentet den 29. 02, 2012 fra:

http://nordlandsforskning.no/files/Rapporter%202000/rapp_06_00.pdf

Haier, R (2005). *The neuroanatomy of general intelligence: sex matters*. Hentet den 03. 04,

2012 fra: <http://www.imaginggenetics.org/>

Haug, P. (2004) *Resultat frå evalueringa av Reform 97*. Hentet den 29. 02, 2012 fra:

<http://www.forskningsradet.no>

Holme, I. M & Solvang B. K (1996) *Metodevalg og Metodebruk*. 3.utg TANO A/S: Engers Boktrykkeri, Otta.

Jensvoll, E.J. (2011) *Om gutter og læreplaner* (Mastergradsoppgave, Universitetet i Nordland).

Hentet fra http://brage.bibsys.no/hibo/handle/URN:NBN:no-bibsys_brage_26393?mode=full

Kunnskapsdepartementet (u.å.). *Verdier*. Hentet 20.03, 2012 fra:

<http://www.regjeringen.no/>

Løvbak, H.E. (2010) *Kjønn i klassen, kjønn i hodet: Avisomtale av jenters og gutters skoleprestasjoner fra 1983 til 2007*(Mastergradsoppgave, Universitetet i Oslo). Hentet

fra <http://www.duo.uio.no/sok/work.html?WORKID=101896>

- Manger, T. (1997). *Gender differences in mathematical achievement among Norwegian elementary school students*. (Doktorgradsoppgave, Universitetet i Bergen)
- Manger, T. (2012). *Motivasjon og mestring*. Red av Nordahl, T & Hansen, O. Gyldendal Norsk Forlag: Oslo.
- Nordahl, T. (2007). *Gutter og jenters situasjon og læring i skolen*. Hentet den 10. 12, 2011 fra <http://www.viauc.dk/>
- Postholm, M. B & Jacobsen, D. I (2011) *Læreren med forskerblick – Innføring i vitenskapelig metode for lærerstudenter*. Høyskoleforlaget: Oslo.
- Roberts, A.(2004) *Sansemessige styrker hos elever i amerikanske grunnopplæring*. Læringsstiler; grunnbok i Dunn og Dunns læringsstilmodell (s.59-63).Oslo: Universitetsforlaget
- Statistisk sentralbyrå. (2011) *Jentene får høyest karakter*. Hentet fra <http://www.ssb.no/kargrs/>
- Utdanningsdirektoratet (2006) *Fag og læreplaner [Kunnskapsløftet]*. Hentet fra <http://www.udir.no/grep>
- Utdanningsdirektoratet. (2011). *Karakterer for grunnskolen 2010-2011*. Hentet 05. 03, 2012 fra: http://www.udir.no/Upload/Statistikk/Karakterer/2011/Grunnskolekarakterer_2010_2011.pdf?epslanguage=no
- Ødegaardshaugen, A. (2000) *Urolige gutter i skolen*. Hentet den 11. 11, 2011 fra: <http://kilden.forskningsradet.no/c17251/artikkel/vis.html?tid=23651>

Spørreundersøkelse

«Gutter og jenter i skolen»

1. Hva er din alder?

	20 – 29 år
	30 – 39 år
	40 – 49 år
	50 – 59 år
	60 år, eller mer.

2. Hvor mange år har du arbeidet som lærer i grunnskolen?

	2 år, eller mindre.
	3 – 9 år
	10 – 16 år
	17 – 23 år
	24 – 30 år
	31 – 37 år
	38 år, eller lengre.

3. Hvilket kjønn har du?

	Mann
	Kvinne

4. Har du matematikdidaktikk som en del av lærerutdanningen din?

	Ja
	Nei

5. Fokuserer du på at elevene skal få tilegnet seg sosial kompetanse i undervisningen din?

	Ja
	Nei

6. Er det en generell forskjell på guttene og jentenes sosiale kompetanse?

	Ja
	Nei

Har du en kommentar til spørsmål 5 og 6?

--

7. Hvor ofte bruker du disse undervisningsmetodene?

	Aldri	Sjelden	Av og til	Ofte	Veldig ofte
Arbeidsplan					
Uteskole					
Prosjektarbeid					
Gruppearbeid					
Stille lesing					
Diskusjon					
Leik					
Stille skriving					
Stasjonsarbeid					
Praktisk arbeid					
Teoretisk arbeid					
Tavleundervisning					
Annet					

8. Lærer generelt gutter og jenter på forskjellige måter?

	Ja
	Nei
	Vet ikke

9. Viss ja på spørsmål 8 :

Hvilke av disse undervisningsmetodene, lærer gutter og jenter best av?

	Gutter lærer best av:	Jenter lærer best av:	Her er det ingen, eller liten forskjell:
Arbeidsplan			
Uteskole			
Prosjektarbeid			
Gruppearbeid			
Stille lesing			
Diskusjon			
Leik			
Stille skriving			
Stasjonsarbeid			
Praktisk arbeid			
Teoretisk arbeid			

Tavleundervisning			
Annet			

Har du en kommentar til spørsmål 8 og 9?:

10. Er skolehverdagen bedre tilrettelagt for gutter, enn jenter?

	Ja
	Nei
	Vet ikke

11. Har begge kjønn like forutsetninger for å gjøre det bra på skolen?

	Ja
	Nei
	Vet ikke

12. Syns du at skolen din, har for lite mannlige lærere?

	Ja
	Nei
	Vet ikke

13. Syns du at man skulle innført rene jente og gutteklasser?

	Ja
	Nei
	Vet ikke

14. Bruker du andre metoder for å tilnærme deg gutter, enn jenter?

	Ja
	Nei
	Vet ikke

15. Har du en annen relasjon til jentene, enn guttene på skolen din?

	Ja
	Nei
	Vet ikke

Viss ja på spørsmål 14 og/eller 15
Skisser kort forskjellen her:

Har du en kommentar til spørsmålene fra 10 til 15?

16. Kryss av for hvor enig eller uenig du er i følgende påstander:

	Helt uenig	Uenig	Nøytral	Enig	Helt enig
Motivasjon og mestring, henger sammen.					
Skolen er for feminisert.					
Gutter og jenter motiveres forskjellig.					
Gutter er bedre i matematikk enn jenter.					
Gutter er bedre til å lese og skrive, enn jenter.					
Guttene oppleves som en større belastning i undervisningen, enn det jentene gjør.					
Gutter har bedre sosiale ferdigheter, enn jenter.					

Det er tilpasset opplæring å fokusere på kjønn.					
Gutter trenger en annerledes undervisning enn jenter.					
Gutter har en bedre romforståelse (geometri) enn det jenter har.					
Det er diskriminerende å tenke at jenter og gutter motiveres og lærer forskjellig.					
Gutter motiveres av samarbeid og læring i seg selv.					
Gutter motiveres av konkurranse og hierarki.					

17. Hvordan ville du lagt opp matematikkundervisningen om du bare hadde gutter i klassen din, og dere skulle begynne med emnet geometri i 4.klasse?

Bruk dette kompetansemålet:

«Kjenne att og beskrive trekk ved sirklar, mangekantar, kuler, sylindrar og enkle polyeder»

Hvordan ville du presentert emnet? Ta med hvordan du vil motivere guttene.
(Skriv svaret på dette på neste side)

Hvilken undervisningsmetode ville du brukt? (Se på spørsmål 7. for å få eksempler)

Hvilken type oppgaver hadde du gitt guttene, når de skulle bearbeide stoffet (læringsstrategier)?

Hvordan hadde rollen din som lærer hvert, i forhold til om det bare var jenter i klassen?

18. Hadde du foretrukket en klasse med bare jenter, eller bare gutter?

☐	Bare jenter.
☐	Bare gutter.
☐	Jeg foretrekker en klasse med begge kjønn
☐	Vet ikke

Kort begrunn svaret ditt på spørsmål 18:

--

19. Hva tenker du om følgende påstand?:

Gutter trenger å få lagt opp undervisningen på en annen måte enn jenter.

	Helt enig
	Enig
	Nøytral
	Uenig
	Helt uenig

Kort begrunn svaret ditt på spørsmål 19:

--

Takk for din besvarelse!

Vedlegg II

Iselin Sørensen

HSH

Adr: Sted 000

Tlf: 00000000

Til rektor v/ skole

Forespørsel om deltakelse på spørreundersøkelse.

Jeg er 3. års lærerstudent ved Høgskolen Stord/Haugesund. Denne våren skal jeg gjennomføre en undersøkelse, i forbindelse med min bacheloroppgave i pedagogikk og elevkunnskap. Jeg sender deg derfor en forespørsel om å få lov til å gjennomføre en spørreundersøkelse blant lærerne v/ skole. Temaet for oppgaven er «Trenger gutter en annerledes undervisning enn jenter?» Dette ønsker jeg å skrive om for å få tak i noe om hvordan man kan tilrettelegge undervisningen slik at guttene blir mer motivert, og får et større læringsutbytte.

Jeg er gjennom høgskolen underlagt taushetsplikten og all informasjon som blir samlet inn gjennom denne undersøkelsen vil behandles konfidensielt, og vil bli makulert etter at materialet er analysert og oppgaven er levert.

Om du har noen spørsmål om undersøkelsen, kan du ta kontakt med undertegnende på mail: mailadresse

Mvh

Iselin Sørensen